

Collegium Musicale esmakordselt Viimsis

Muusikapäeval, 1. oktoobril saabub eksklusiivse uunikumbussiga Rannarahva muuseumisse maailmamastaabis tunnustatud kammerkoor Collegium Musicale, et pakkuda Veljo Tormise loomingule pühendatud meeldejääv kontserdi-elamus.

Koori süda ja hing, dirigent Endrik Üksvärav ning määnd-žer Kristel Üksvärav räägivad, mis ühendab Collegium Musicalet nii Tormise kui ka Viimsiga ning mispärast on koorilaul karm nagu tippsoort.

Viimsi ei ole teie koorile täiesti juhuslik paik.

KRISTEL ÜKSVÄRAV: Viimsi on otse Tallinna külje all ja Tallinnas on Collegium Musicale laulnud oma seitsme tegevusaasta jooksul palju, kuid Viimsis üldse mitte. Küll aga seob meid Viimsiga see, et oleme käinud mitmeid kordi salvestamas EELK Viimsi Püha Jaakobi kirikus. Viimati salvestasime seal Pärt Uusbergi veel ilmumata plaadi ja sellega seoses on meil lõpuks lootus tulevikus anda ka kirikus kontsert.

Lisaks oleme Rannarahva muuseumi hoovi peal teinud esindusilpe.

Saate Viimsi ukse Muusikapäeva kontserdiga ametlikult lahti teha. Muusikapäev – hea tahte sündmus, pühapäevase päeval, mitte kontsertideks ette nähtud kohas. Mis toob teid Muusikapäevale?

KÜ: Muusikapäeval oleme osalenud ka varem ning teeme päris palju asju, kus me ei esita pärast arvet. On asju, mis toimuvad missioonitundest ja nii on see ka Muusikapäeva puhul. Tänavuse kontserdi pühendame Veljo Tormise loomingule, mis on meile viimastel aastatel olnud väga hingelähedane.

ENDRIK ÜKSVÄRAV: Kuna Tormis lahkus sel aastal, on mõtted väga intensiivselt temaga. Seetõttu oleme ka sättinud Muusikapäeva kontserdile tema loominguga. Ta on helilooja, keda oleme palju laulnud ja see kõik kokku tundus väga tore mõte.

Käisite hiljuti kaugel Karjalas Tormise loomingut esitamas.

KÜ: Tegelikult sai meie side Tormise loominguga alguse juba 2013. aastal, kui tegime tema “Unustatud rahvaste” tsükli Eesti esiettekandes. Siis ei olnud veel viimane osa “Karjala saatusest” valminud. Sellest sai alguse me sõprus Veljo Tormise endaga. Ühel aastal käisime Muusikapäeval tema ukse taga laulmas, tegime üllatustervituse!

EÜ: Siis just valmis ka meie plaat.

KÜ: Muusikapäeva puhul sai ta esimesena “Unustatud rahvaste” plaadi. Kuna see side on sügav, kirjutasime projekti ja

Collegium Musicale. Foto erakogu

Endrik Üksvärav. Foto Egert Kamenik

Collegium Musicale haavarust saab hinnata juba 1. oktoobril Muusikapäeva kontsertidel kell 14 Tallinna loomaaia keskkonhariduskeskuses ning Viimsi Rannarahva muuseumis algusega kell 16. Tasuta!

oleme nüüd osa EV100 välisprogrammist. Eesmärk on käia unustatud hõimurahvaste radadel, kelle Tormis on lauldesse pannud ja viia Tormise töötluse läbinud rahvalaul neile tagasi nende omas keeles. Sel suvel oli esimene reis ja see oli hästi emotsionaalne. Koor küpses väga palju. See ei olnud selline kogemus, kus me läksime ainult andma. Läksime ka ise saama ja saime ka. Ma arvan, et kõik kajastub laulmises nüüd seda enam. Need on väiksed kilukesed neist unustatud rahvastest, kus on toredaid ja rõõmsaid osi, nii naeru kui ka nuttu, kõike.

Seega igati sümbolne etteaste sel Muusikapäeval. Kui võrd on tajutav erinevus publiku tagasisides taolistel teistmoodi kontsertidel, mis ei toimu näiteks kontserdisaali akadeemilises õhkkonnas?

EÜ: Pigem võtavad inimesed vastu ikka muusikat. Laulsime juuli lõpus Balti Jaama turul. Ja seal osa inimesi oli ilmselt tulnud kuulama ja osa olid need, kes olid sinna lihtsalt sattunud. See oli väga tore! Mitumitu naisterahvast ei saanud aru, mis asi see nüüd on, ja mõnus ja puha (*elavalt*)! Pärast kontserti silmad põlesid.

KÜ: Ei taha kedagi välja-

see, et ma ju keeran nende poole näoga kogu aeg ja eks ma siis vaatan.

KÜ: Meil dirigent vahepeal laulab ja ka suhtleb. See ei ole selline kontsert, kus dirigent on eemal ja ära. Just Tormise kavas suhtlema päris palju.

Kui palju tuleb ette hetki, mil publiku tagasiside ja enda sisetunne lähevad lahku?

EÜ: Näiteks Karjalas käies laulsime laule keeles, mida nemand publikus ise kõnelevad. Nad võtsid laule täitsa teistmoodi vastu kui Eestis või kuskil Saksamaal. Siin räägime küll lahti, millest laulame ja publik aimab, et põhimõtteliselt on selline asi, kuulab hästi palju muusikat. Karjalas nad kuulasid väga täpselt, mida ütled ja nende jaoks see jutustusena. Kui oli kurb lugu, siis reaalselt inimesed hakkasidki nutma sellepärast, et niivõrd kurb lugu, ja samas, kui oli naljakas, jälle naersid. See oli ootamatu tegelikult võrreldes muu publikuga.

KÜ: See on keele ja selle mõistmise roll. Kui palju oleme tekstist. Kuigi ka Eestis ikkagi (*kohtab emotsionaalset tagasisidet – toim*)! Meil on olnud väga väheste publikuga kontserte. Muusika-aastal 2015 ja Tormise juubeliaastal tegime üle kümne kontserdi Eestimaa eri paigus tunniajase kavaga. Kilingi-Nõmme kontserdil vist oli 37 inimest, lugesin ära. See oli tõesti üks emotsionaalsemaid kontserte! Ma ei tea Eestis, et pärast kontserti tullakse ja kallistatakse. Nad olid valmis kõik lauljad ära kallistama, dirigendi ära kallistama.

EÜ: Kõik inimesed kallistasid korraldajat. Nii tore, et sa sellise asja töid siia ja ma teen sulle kalli.

Muusikapäeva võtab kokku pidulik auhinnatseremonia õhtul. Collegium Musicale on väga auhinnatud koor. Kuivõrd väline tunnustus loomine inimesele korda läheb?

EÜ: See läheb väga korda! See on täpselt sama hea, kui öelda kellelegi, et näed täna väga ilus välja või vaata, see mis sa tegid, oli suurepärane. Rääkimata siis avalikkusest ja öelda seda kõikide muusikute ja kunstnike ees.

KÜ: Loomulikult on kõige tähtsam tegelikult, kuidas publik reageerib ja vastu võtab ning et publikule korda läheksime. Tegelikult just publikust tulebki see, kui sind ühel hetkel tunnustatakse ja nähakse, et teed midagi hästi ja teistmoodi. Aga see kindlasti ei ole ainumäärav. Ma ei tea, palju on neid artiste või kollektiive, kes otseselt tunnustuse nimel midagi teevad. Pigem on see nagu Endriku puhul. Temale ongi see eksistentsi vorm ja eluks vajalik asi teha seda koori. Nagu mõnele teisele inimesele on hapnik, mida hingame. Ma aeg-ajalt küsin, et kas ta ikka tahab seda ja kas ikka jätkame ja siis ta ei saagi aru sellest küsimusest. See ongi elu. Kindlasti me ei ela sellepärast, et saada tunnustatud, aga on tore, kui keegi märkab.

Te olete osalenud rahvusvahelistel koorikonkurssidel. Milline see maailm on?

KÜ: Alustasimegi konkursisidega, et saada kohe tugev baas, aga nüüd me oleme tegelikult tagasi tõmmanud. Konkurssidel käimine on täitsa omaette sport, kuhu ei ole mõtet niisama minna vaatama. Kui juba lähed, siis ikka tegema oma tiptulemust – olümpiavõitu. Otsustasime küll, et enam ei läheks, aga Klassikaraadio esitas meid EBU konkursile, kuhu ise kandideerida ei saa. See on BBC algatatud raadiokonkurss, mis käibki läbi raadiojaamade, kes oma riigi koore esitavad. Selgus, et saime seal finaali! Positiivne, et saame kõige suurema auditooriumi üldse, mis meil senini on olnud. Seal on raadiokuulajaid ligi miljon ja lisaks tehakse ka *online*-ülekanne. Sisuliselt on publikut nii palju kui eestlasi üldse.

EÜ: Konkursid ongi nagu sport. See, et kell kümme hommikul tuli väga hästi välja, ei tähenda, et kell kolm päeval kõik jube hästi on. Ja ajastadki

tippvormi täpselt õigele hetkele. Kui kontsert on tund aega, siis konkurss on 15 minutit. Ei ole nii, et esimese hooga hakkad vaikselt lahti laulma ja siis hakkab tulema. Tegelikult on see selline plahvatuselaadne esitus. Põled esimesest hetkest ja trrrrr põledki ära. See pole maraton, kus pingutad ja siis kukud pikali, ägad. Pigem 100 meetri distants. Jooksed ära ja põhimõtteliselt oled võimeline jooksma veel viis etappi, aga praegu loeb just see tulemus. Ja rohkem ei ole vaja joosta – aitäh!

KÜ: Kui veel spordiga võrrelda, ei ole kolme katset. Ongi need 10 minutit laval, see ongi su parim katse. See oleneb lauljate emotsionaalsest seisundist, dirigendi emotsionaalsest seisundist.

EÜ: Ega punkte selle eest saa, kuidas näiteks oda viskad. Väga stiilne vise, paneme lisapunkti? Ei pane! Punkt pannakse täpselt sinna ja nii palju, kuhu oda läks. Konkurssidel kehtib ka see, et kui mõni saab emotsionaalse laengu saalist, siis see ei loe midagi. Meil on siin intonatsioon, rütm, tempo ja žüriil on noot ees, mis täpselt peab olema. Seal on dünaamika ja kui ikka midagi ei olnud, siis ei olegi. Sellepärast see ongi hästi sportlik.

Žürii peab tegema mingisuguse valiku, miks see koor on teisest kaks punkti parem. Ei loe, et neil võivad olla ilusad riided. Loeb, kuidas sa kuuled, kuidas heli välja tuleb. Võib-olla teine koor, kes ei saa nii palju punkte, teeb jube edukaid kontserte, rahvale tohutult meeldivad. Aga milline on menüüs kontserdil ja milline konkurssil, ei pruugi omavahel kattuda.

Nele Volbrück

Lisainfo Muusikapäeva sündmuste kohta leiate muusikapaev.ee.

